

DE FINANCIËEL-ECONOMISCHE SITUATIE VAN CURAÇAO VOOR EN NA DE CORONACRISIS EN HET FINANCIËEL TOEZICHT

PROF. DR. R.H.J.M. GRADUS
VOORZITTER Cft

CURAÇAO MARRIOTT BEACH RESORT
22 JUNI 2021

INHOUDSOPGAVE

- I. CURAÇÃO VOOR CORONACRISIS
- II. CURAÇÃO TIJDENS EN NA CORONACRISIS
- III. DE BEGROTING OP ORDE
- IV. MEER ECONOMISCHE GROEI
- V. CONCLUSIE

I – CURAÇÃO VOOR CORONACRISIS

RAPPORT SCHULD OF TOEKOMST? (TRIPARTIETE COMMISSIE O.L.V. VAN LENNEP, 1996)

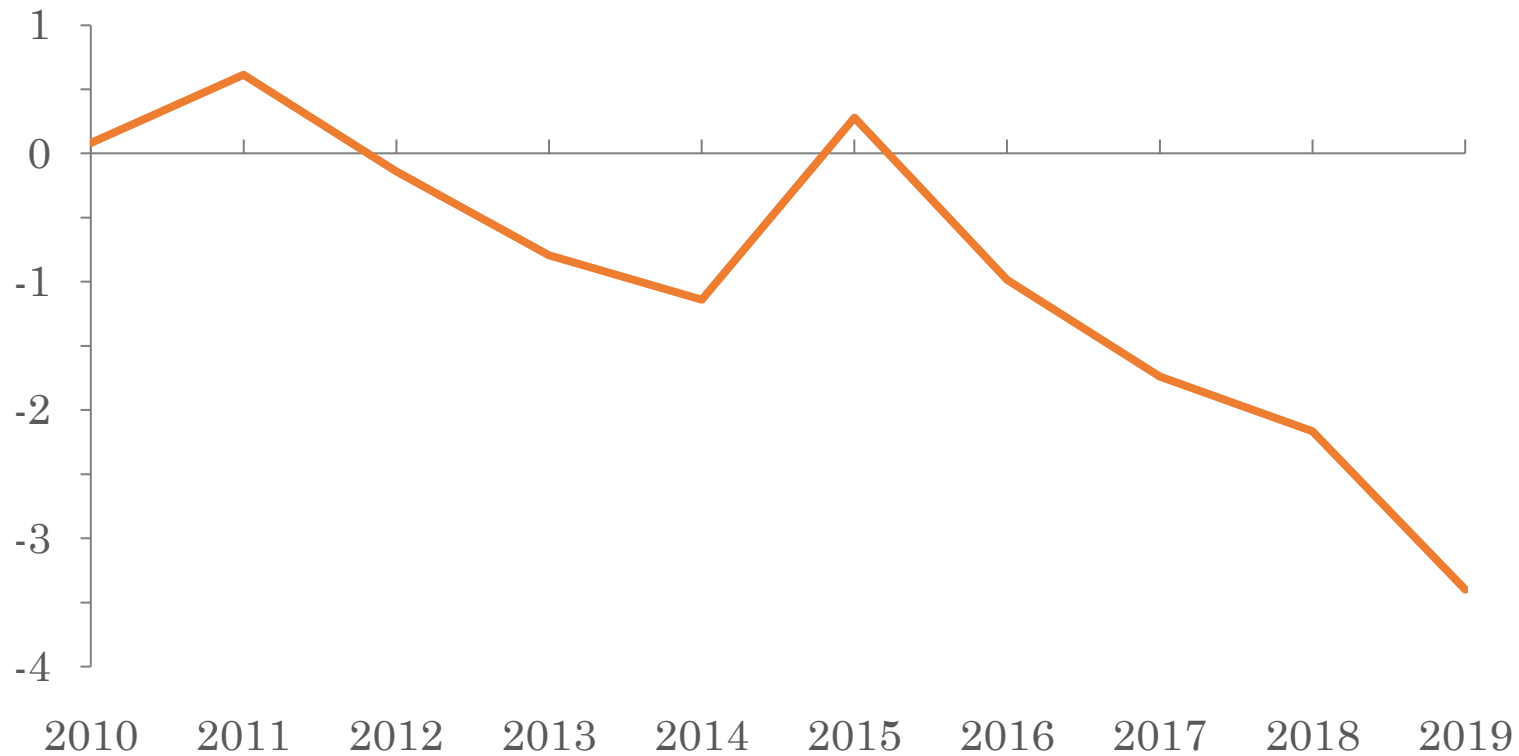
- Naast het begrotingsbeleid dient breder economische beleid centraal te staan.
- Stabilisatie van de nominale schuld in maximaal drie jaren door begrotingsevenwicht.
- Meer indirecte belastingen; de belastinggrondslag voor de directe belastingen moet worden verbreed; heroverweging van de *tax holiday* wetgeving.
- Beheersing personeelslasten; eigen bijdrage in de zorg; Beperking inhuur *consultancy*; beperking subsidies.

10-10-'10

- Schuldsanering in 2010 van ANG 3,7 miljard van de Nederlandse Antillen ('Men zou met schone lei kunnen beginnen').
- Restschuld van Curaçao van ANG 1,7 miljard werd omgezet in bulletleningen.
- Rijkswet financieel toezicht met Cft CUR SXM als onafhankelijk toezichthouder (RMR).
- Samenstelling college uit landen en Koninkrijk.

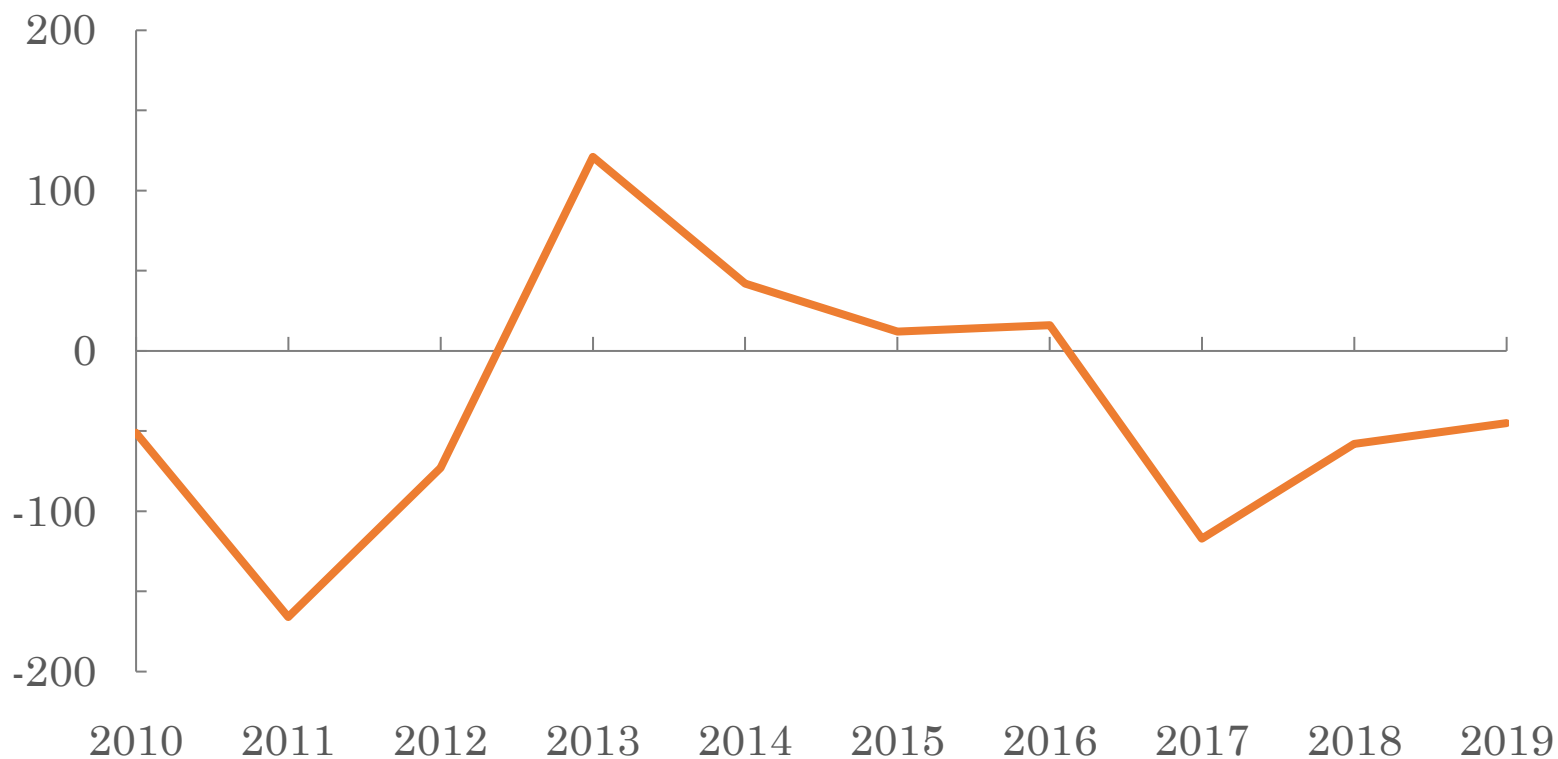
REËLE ECONOMISCHE GROEI CURAÇÃO

2010-2019, % BBP

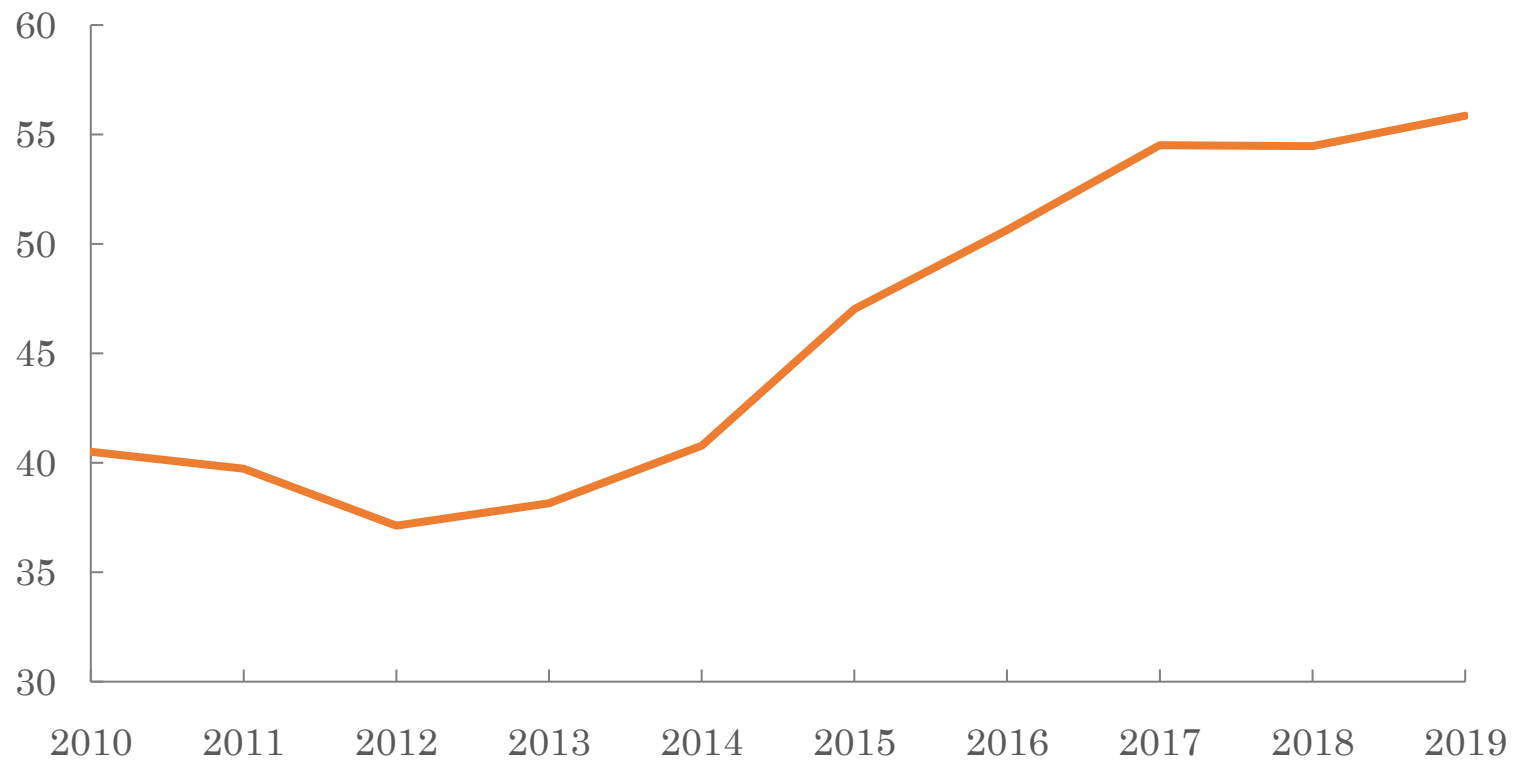
SALDO GEWONE DIENST CURAÇÃO

2010-2019, MILJOEN ANG

OVERHEIDSSCHULDQUOTE

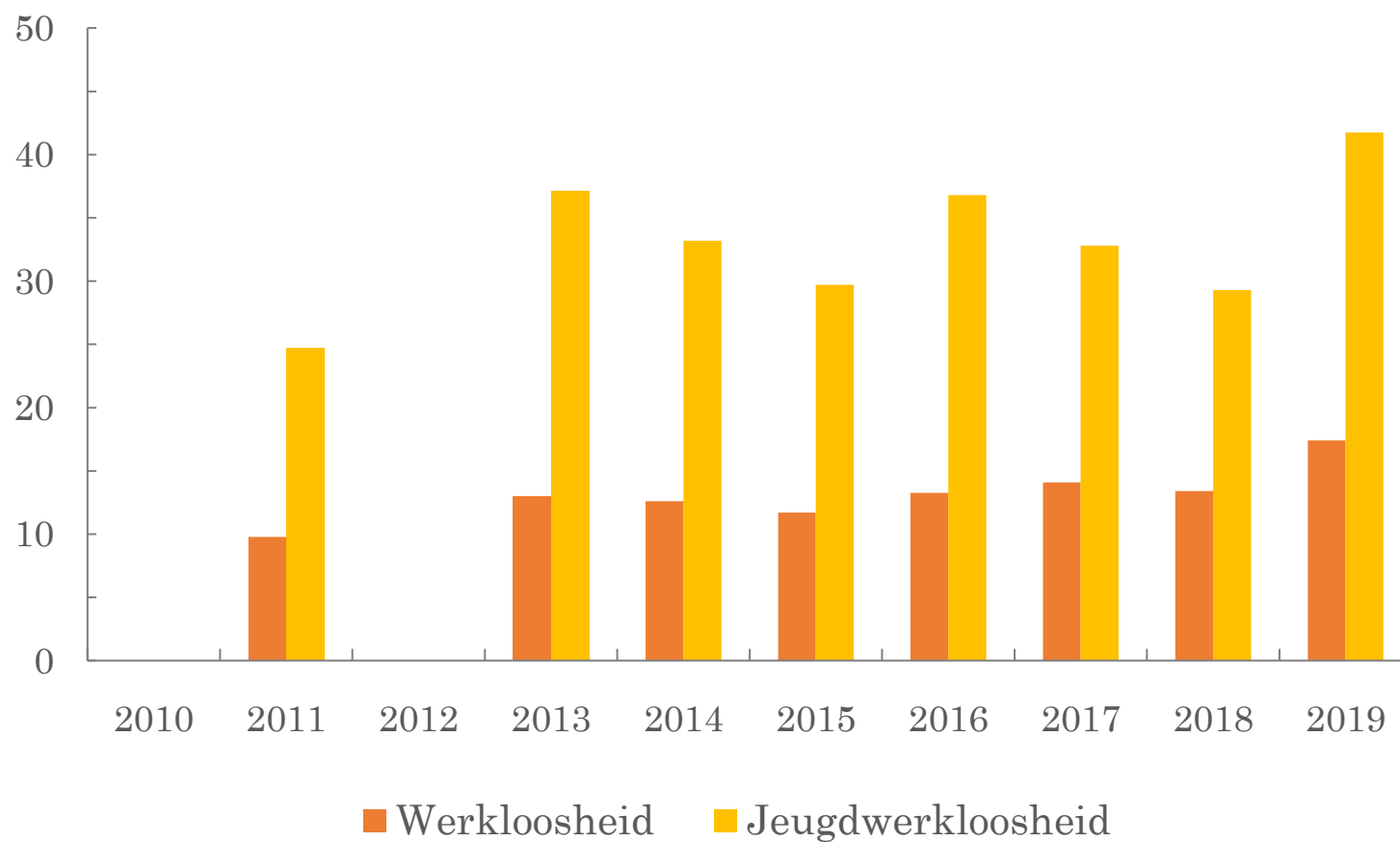
2010-2019, % BBP

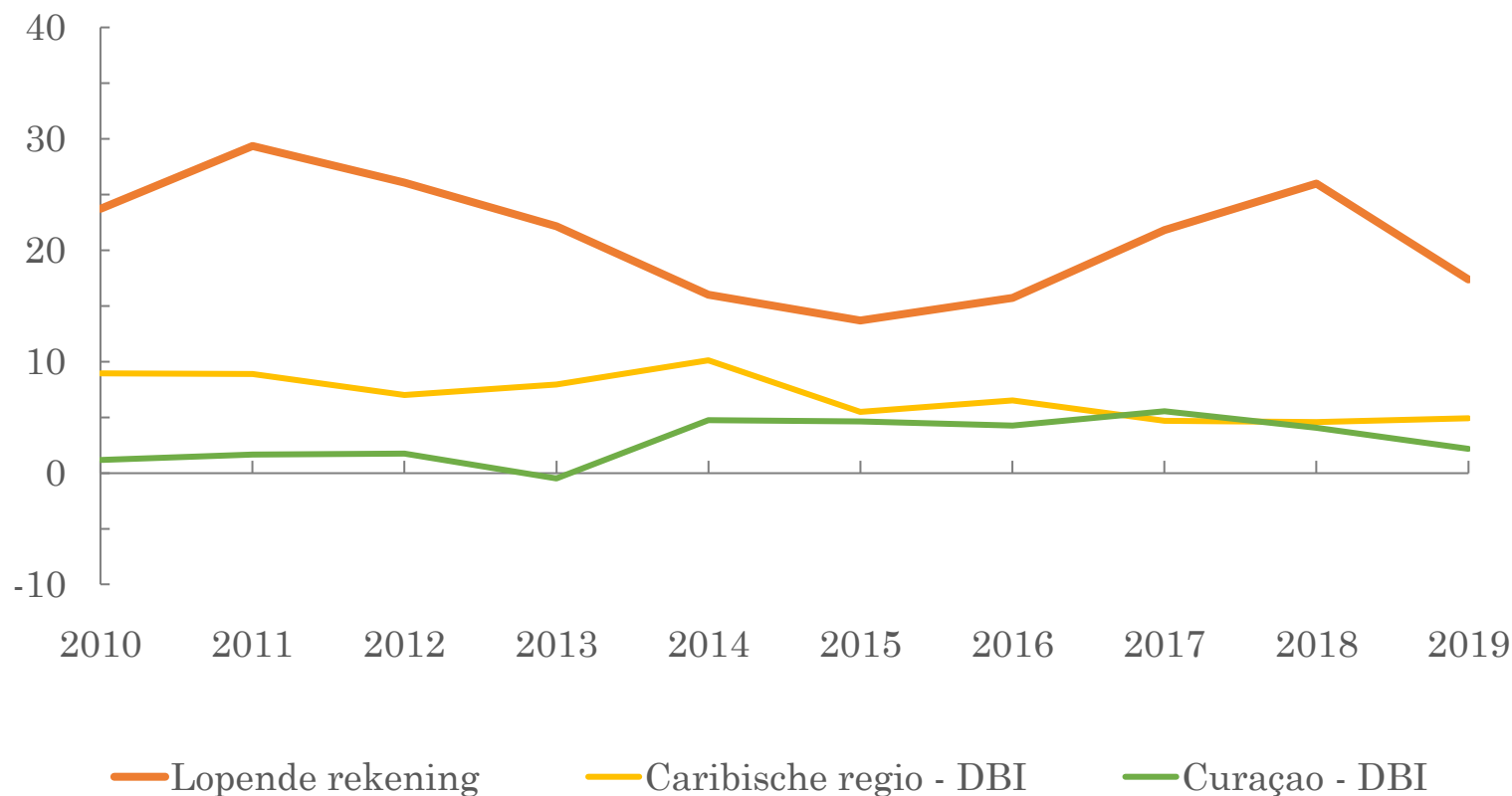
Bron: CBS, Cft

WERKLOOSHEID

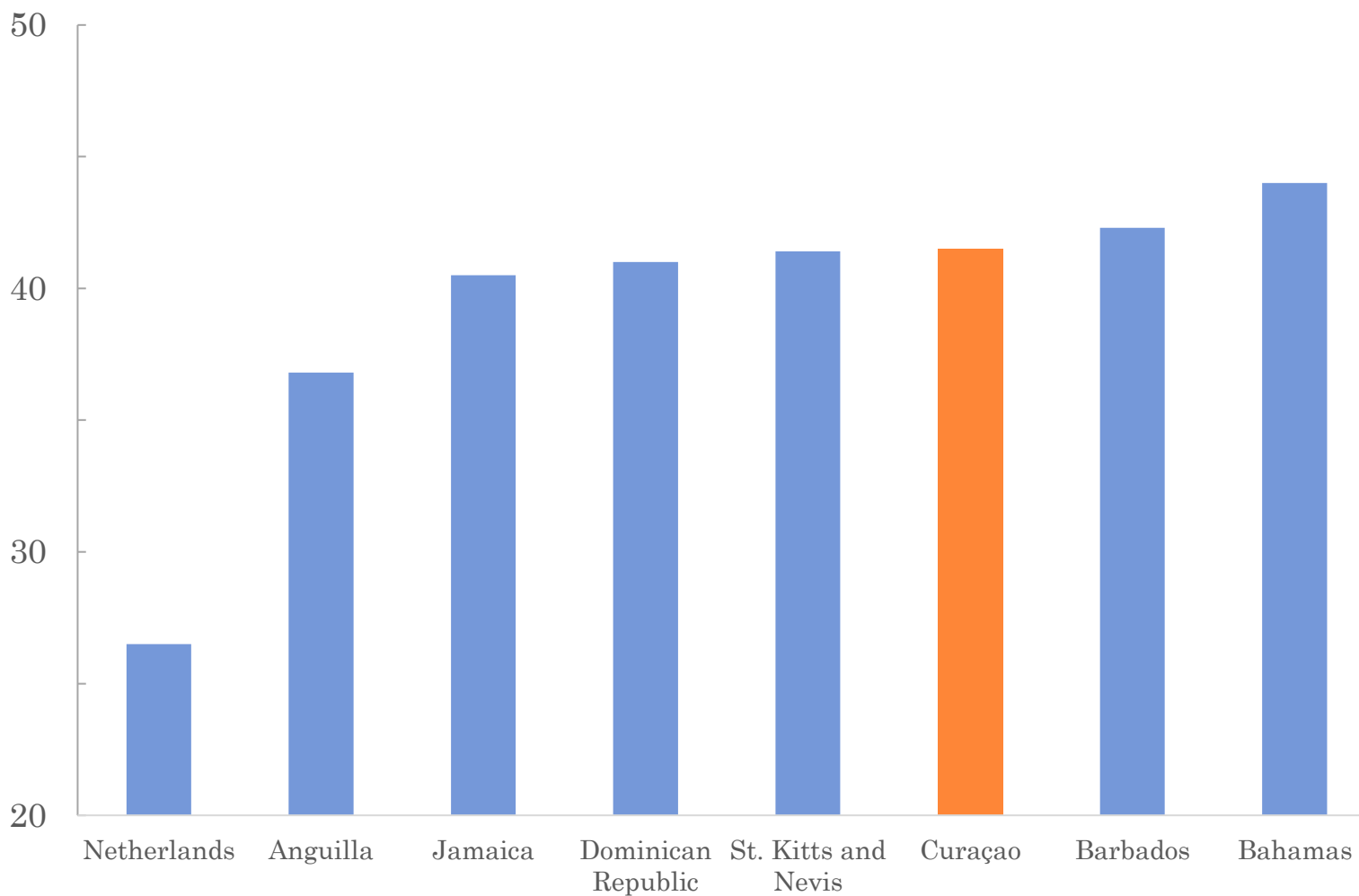
2010-2019, % BEROEPSBEVOLKING

TEKORT LOPENDE REKENING (BETALINGSBALANS VAN CURAÇAO), %BBP; INFLOW DIRECTE BUITENLANDSE INVESTERINGEN (DBI), %BBP

INKOMENSVERDELING, GINI-COËFFICIËNT (%)

TUSSENCONCLUSIES

- Voor de coronacrisis structurele krimp (bijna 10 procent in 10 jaar) en structurele aanpassing begroting heeft onvoldoende plaatsgevonden.
- Oplopende schuldquote door tekorten gewone dienst, betalingsachterstanden, kapitaalleningen, ziekenhuis (CMC) en daling BBP.
- (Jeugd)werkloosheid veel te hoog.
- Ongelijkheid op niveau Midden-Amerika, sociale zekerheid op 'Nederlandse' leest geschoeid.

II – CURAÇÃO TIJDENS EN NA CORONACRISIS

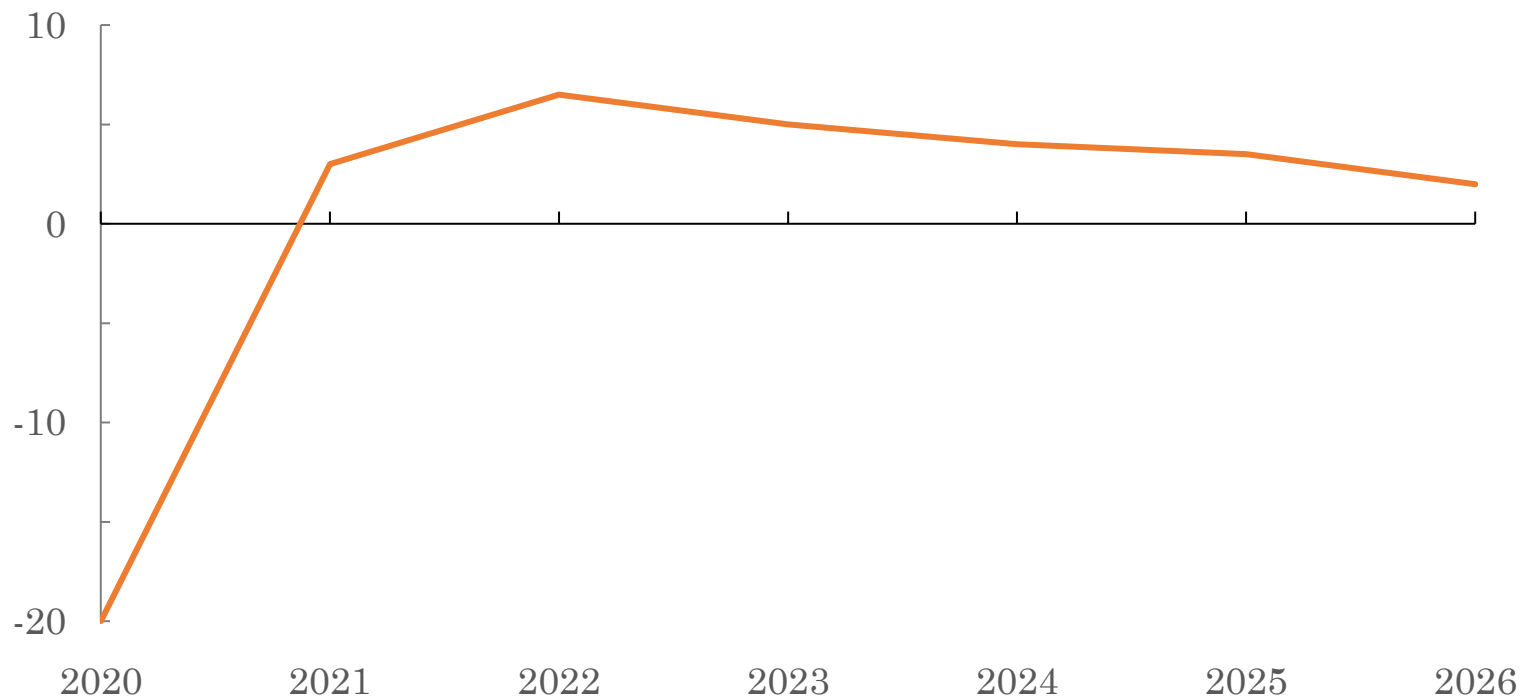

GEVOLGEN CORONACRISIS

- Krimp 20% in 2020 en herstel in 2022-2025 volgens IMF.
- Het Cft adviseert de RMR op haar verzoek over de hoogte van de liquiditeitssteun.
- Ingewikkeld is kwaliteit van de liquiditeitsramingen.
- Steun tot nu toe
 - 2020 en 1ste helft 2021: ANG 668 miljoen;
 - Cft adviseert ANG 168 miljoen voor 3^e kwartaal 2021.

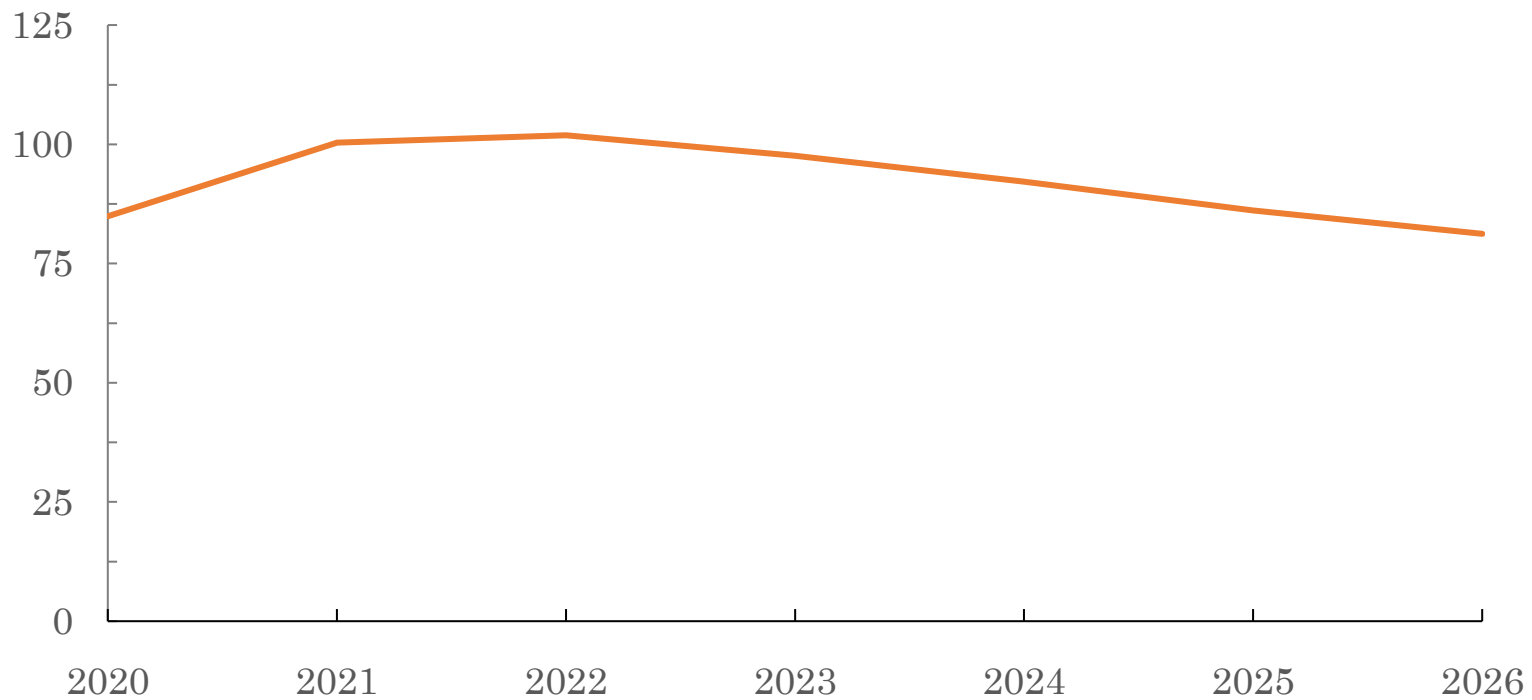
REËLE ECONOMISCHE GROEI

2020-2026, % BBP

OVERHEIDSSCHULD

2020-2026, % BBP

HERSTEL TOERISME

- IMF gaat uit van volledig herstel toerisme in 2024.
- Vooruitzichten voor 2021 goed en herstel kan eerder gerealiseerd worden.
- Blijvende voorsprong niet gegarandeerd:
 - Vergroten veiligheidsgevoel reizigers en toeristen;
 - Testen voor reizigers vanuit hoog-risicogebied.

III – DE BEGROTING OP ORDE

BEGROTING KENT GROTE UITDAGINGEN

- Leningen liquiditeitssteun lopen af in 2022.
- Rft gaat uit van begrotingsevenwicht, maar dat is in 2022 niet haalbaar.
- Hoe om te gaan met niet gecompenseerde tekorten uit eerdere jaren?
- Financieel beheer nog steeds niet op orde.

TIJDPAD VOOR BEGROTINGSTEKORT

- Voor afbouw schuld is een tijdpadbenadering noodzakelijk.
- Zo snel als mogelijk naar begrotingsevenwicht en vervolgens tekortcompensatie.
- Herstel blijft onzeker, maar tekort van 10 procent in 2022 uit recente IMF doorrekening is veel te hoog en leidt tot verdere schuldstijging.

UITGAVENBEHEERSING

- Loonkosten publieke sector (incl. werkgeverslasten).
- 20 procent reductie op huisvestingskosten.
- Terugdringen van kosten externe inhuur.
- Zie ook rapport commissie begrotingsdoorlichting (vb. maximaliseren van de duurtetoeslag etc.).

BEHEERSMAATREGELEN SOCIALE FONDSEN

- Sociale fondsen vormen groot financieel risico
 - Projecties (SVB) laten acute financiële tekorten zien;
 - Nog zeker 15–20 jaar verdere vergrijzing van de bevolking.
- Maatregelen bij sociale fondsen
 - Premieverhoging geen begaanbare weg;
 - Verlagen uitkering; leeftijd verhogen;
 - AOV-uitkering naar draagkracht.

BEHEERSMAATREGELEN ZORG

- Rapport van de Taskforce Marktordening en Financiering Zorgsector (Monte, 2019):
 - Generieke geneesmiddelen ANG 40-50 miljoen;
 - Minder medische uitzendingen ANG 19-25 miljoen;
 - Laboratoriumdiensten ANG 6 tot 7 miljoen.
- Versterking eerstelijns zorg (huisartsen).
- Eigen bijdrage in combinatie met compensatie lagere inkomens.

VERHOGEN VAN INKOMSTEN

- Belasting omhoog voor hogere inkomens
 - Verbreding grondslag door afbouw aftrekposten;
 - Inkomensafhankelijke basiskorting (Zie commissie begrotingsdoorlichting).
- Van direct naar indirect
 - Belasting online gaming;
 - Van omzetbelasting naar BTW.
- Compliance.

IV – MEER ECONOMISCHE GROEI

STRUCTURELE ECONOMISCHE GROEI MOET OMHOOG

- Hervormingen moeten leiden tot hogere productiviteit:
 - Flexibilisering arbeidsmarkt;
 - Aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt;
 - Minder marktversturende belastingheffing;
 - Bevordering ondernemerschap en ondernemingsklimaat.
- Structurele verbetering van de productiviteit met circa 0,5 procent is haalbaar (IMF/Aruba).

AANJAGEN VAN INVESTERINGEN

- Overheid moet stabiel en vertrouwenwekkend klimaat scheppen.
- Private (buitenlandse) investeringen.
- Kapitaalinvesteringen in de Rft.
- COHO-Investeringspakket voor Curaçao, Aruba en SXM van Euro 457 miljoen.

V – CONCLUSIE

V – CONCLUSIE

- Komende jaren gaat het om zowel de begroting op orde als een structurele verbetering van de productiviteit.
- Belangrijke opgave om zorg- en sociale zekerheid ook voor toekomstige generaties te behouden.
- Coronacrisis heeft structurele onevenwichtigheden benadrukt en het komt er nu op aan!